Ч. 206 Пятниця 16 (28) вересня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: удиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Старостьвах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Борба партийна в Чехах.

Здавалось би, що не треба звертати уваги на борбу партийну в якімсь другім народі, коли ми маємо такуж саму борбу у себе дома; однакож Чехи становлять для нас виїмку. Не давні преці часи, коли нам вказувано на Молодочехів, яко на той елемент, з котрим найліпше і найвідповіднїйше лучити ся Русинам, специяльно руским послам до Ради державної, в політичній і парляментарній роботї. Нам захвалювано т. зв. коаліцию славяньску, в котрій фактично верховодили Молодочехи. Де поділа ся та коаліция, що з нею стало ся, чи она ще жие, чи може умерла і ще воскресне? — Господь знає. Нинї єсть лиш то річ певна, що ті самі, котрі не лиш доставили були згаданій коаліциї найбільшого числа членів, але, що так скажемо, обняли були в ній духовий провід, знайшли ся самі в дуже прикрім положеню. Они хотїли сполучити в Радї державній майже зовсїм чужі собі елементи, а тимчасом показало ся, що они у власнім краю, у власнім народі не то не могли притягнути до себе давних партий, але ще своїм поступованем витворили нову партию і викликали борбу партийну, якої доси в Чехах не бувало. До недавна були в Чехах лиш дві головні партиї: Молодо- і Старочехи; нинї єсть їх там вже чотири, бо т. зв. реалїсти під проводом проф. Масаржіка, котрі якийсь час поступали спільно з Молодочехами, відділили ся від них і розпочали з ними закляту борбу, а крім того витворила ся ще нова, четверта партия т. зв. „покрокаржі“ або поступовцї, „наймолодші Молодочехи“, звані також „омлядіністами“. До того ще й межи самими Молодочехами нема згоди, чого найлїпшим доказом факт, що они скликали до Німбурґа збори мужів довіря, щоби там порадитись над новою орґанїзациєю партиї.

Так то полїтика Молодочехів замість до консолїдациї довела до розбитя ческого народу, а нам казано брати собі ту полїтику за примір і лучити ся з тими, котрі самим собі не уміють порадити! Ба, у нас навіть на вічах голосно промавляно за тим, як коли-б вже для руского народу не було иншого виходу, лиш іти слїпо за приміром Молодочехів.

Що осягнуть Молодочехи своїми ухвалами в Німбурзї, се незадовго покаже ся; наперед годї що сказати, бо навіть не знає ся докладно, що там ухвалено. З оголошеного комунікату знає ся лиш то, що на зборах раджено над постановами, ухваленими дня 14 липня с. р. зборами послів, а відтак над внесенєм екзекутивного комітету в справі орґанїзациї партиї. Характеристичне однакож для сих зборів в Німбурзї було, що в нім не взяли участи Молодочехи з Морави, хоч були запрошені, і що межи Молодочехами а поступовцями прийшло до отвертого роздору. Репрезентанти поступовцїв явили ся були також в Німбурзї, але їх не впущено до салї нарад; они викликали тогди посла Кучеру і зажадали від него пояснення, для чого їх не запрошено на збори, коли їм преці то обіцяно і назвали таке поступоване зломанєм даного слова. Пос. Кучера сказав тогди, що збори мужів довіря зібрали ся ще на підставі давної орґанїзациї, і тепер мають як-раз радити над тим, яку репрезентацию мають мати поступовцї в молодоческій партиї. Він успокоював їх словами: „Ми хочемо і вас допустити до роботи, бо ми преці діти одної матери, і ви будете вдоволені нашими ухвалами“. Тимчасом показало ся инакше, бо на зборах виступили пос. Герольд, Подлїпний і другі дуже остро против того, щоби в молодоческій партиї задержати партию поступову, котра дїлає на власну руку. Требаж знати, що проводирі поступовцїв обіцяли ся недавно тому іменем своєї партиї не виступати против Молодочехів і для того мали повну надію, що на сї збори покличуть і репрезентантів партиї поступової. Прийшло отже до того, що поступовцї висказали отверто своє невдоволенє, а Молодочехи стали так дуже докоряти пос. Кучері, що той, як кажуть, постановив виступити з екзекутивного комітету а навіть зложити мандат.

До характеристики сих зборів подає староческа Politik ще отсих кілька цікавих вістий. Збори були вправдї заповіджені, але місце зборів було до послїдної хвилї держане у великій тайнї. Не в Празї, не в столици краю, але в малім провінциональнім місточку мали они відбути ся. Участники зборів не їхали громадно, але кождий окремо. Мужів довіря, котрих єсть в кождім повітї по пять, завізвано, щоби они вислали одного зпоміж себе на збори. З мужів довіря явило ся однакож дуже мало людий; найбільше було послів до сойму і ради державної. Поступовцїв гнївало то дуже, що зборів не скликано до Праги і що Молодочехи тим способом показали свою „відвагу“, о котрій так богато говорять, підчас коли Нїмцї лаґодять ся до подібних зборів таки в самій Празї, мимо того, що там єсть стан облоги.

Можна було — каже Politik — сподївати ся, що проводирі молодочеської партиї виступлять на сих зборах з манїфестациєю, котра

---

58)

Матїй Сандорф.

(Повість Юлїя Верна).

(Дальше).

Каса Інґлєзе *).

На другий день, о першій годинї сполудня, стали доктор Антекірт і Петро Баторий вибирати ся з „Феррата“ на беріг.

Оба сїли на лодку; але заким ще доктор зійшов з корабля, наказав капітанови Кестрікови уважати добре, коли надпливе „Електрік ч. 2“, котрого сподївали ся що хвилї, і вислати его зараз на Фаріліонї або иншими словами до скал Поліфема. Коли-б плян удав ся, коли-б можна було зловити Сарканього або бодай Цірона, то поспішний пароход мав зараз завезти їх на Антекірту, бо там міг доктор зробити зі зрадниками з Триесту і Ровіня, що хотів.

Лодка поплила до берега. За кілька мінут станули доктор і Петро на сходах при березї під Катанїєю. Убрали ся як ті, що лазять по горах і мусять зносити зміну теплоти, котра при самім мори доходить до трийцять степенів понад нулю, а на горі спадає аж на сїм до вісїм степенів понизше нулї[1]). На них чекав вже провідник з кіньми, присланий їм секцию клюбу альпейского[2]), що містить ся при улици Лїнкольна ч. 17. В Нікользї мали конї заміняти ся на мулів, знамениті і дуже витревалі звірята, що ходять дуже безпечно по горах.

Через місто Катанїю, що довше як ширше, переїхали они борзо. По нїчім не було видко, що хтось слїдить за сею малою громадкою і гонить за нею. Скоро доктор і Петро вийшли на улицю як до Бельведеру, то були вже й на найнизших убочах Етни, котру Сицилїйцї називають Монджібелльо, а котра в поперечнику має не менше лиш двайцять і пять миль.

Дорога, як зовсїм природно, піднимає ся стрімко в гору та іде викрутасами, обминаючи струї ляви та базальтові[3]) скали, що мілїони літ тому, як вже застигли і ствердли, або висхлі русла рік, котрими лиш з весни спливають рвучі води. Але та дика природа гори лежить все ще серед буйної ростинности і серед дерев оливних і оранжевих, дерев рожкових, ясенів та винограду, що вє ся по стоячих коло него деревах. То єсть перша з тих полос, на які дїлить ся сей вулькан або „горно“, як то Фенікіяни називали гору Етну, чи там той „пьвях землї“ і „підпора неба“, як єї звали ґеольоґи в ту пору, коли ще не було ґеольоґічної науки.

За дві години, коли більше задля звірят, як задля людий треба було станути на спочинок, могли вже доктор і Петро побачити під собою в низу цїле місто Катанїю, величаву соперницю міста Палерма, числячу не менше лиш 85.000 душ. Они виділи цїлу сїть найкрасших улиць, що ідуть рівнобіжно від берегів моря, дзвінницї та вежі сто церков сего міста, єго

*) Слово „каса“ — „дім“ або „хата“ було попереду хибно писане: „каза“; в італіяньскім словї casa читає ся буква „s“ як наше „с“ а не як „з“.

[1]) Степенї на термометрі або тепломірі понад нулею означають тепло, а понизше нулї означають морози. При сподї Етни єсть отже велика спека, а на єї вершку морози.

[2]) В 1852 р. засновало ся було в Лондонї товариство „клюб альпейский“, котрого цїлию були розслїди альпейских гір. Таке саме товариство засновано опісля в Австриї і Швайцариї а наконець і в Італії. Італіяньский клюб альпейский ставить собі за цїль розслїджувати не лиш гори альпейскі, але й Апенїни або італіяньскі гори, до котрих зачисляє ся і Етна.

[3]) Базальт єсть то камінє, котре ще тогди повстало, коли на земли не було ще жиючих тварий, а то могло бути хиба мілїони лїт тому назад. Тота маса добувшись на верх застигла і затвердла і з неї зробив ся базальт, одно із найстаршого каміня на сьвітї. Базальтові скали можна по тім пізнати, що они попадались на множество грапчастих стовпів.

розяснить запутані у нас відносини. Від партиї, що взяла в свої руки провід нашого народу можна було навіть жадати, щоби она виступила з внесенями, котрі би раз закінчили той роздор, який ослабляє наші сили. Так що-ж?! Молодочехів годі спонукати до того, щоби они, хоч так вже звели свою політику на нінацо, хоч вже самі переконали ся о дурноті і безвиглядности своєї тактики, перестали лучити судьбу своєї партиї з судьбою цілого народу.

Коли-ж так відзивають ся самі Чехи о Чехах, нехай же наші великі і малі політики зважать тепер, чи добре було і єсть брати собі за примір політику і тактику політичну, котра як ось та молодоческа лиш шкодить народови і єго розбиває, замість консолідувати єго сили.

Перегляд політичний.

На вчерашнім засіданю постійної комісиї для реформи закона цивільного доказував референт Бернрайтер хосен із сполученя поступованя устного з письменним і поставив внесене, щоби компетенцию судів повітових розширено як слідує: 1) Суди повітові мають рішати всякі жалоби мандатові і виходячі з того процеси аж до висоти 1000 зр.; 2) всякі жалоби в справах від 500 до 1000 зр. треба вносити до судів повітових; 3) суд повітовий може бути forum prorogatum у всіх справах аж до 1000 зр., а хід інстанциї через то не зміняє ся. В справах до 300 зр. єсть трибунал другою, а суд висший послідною інстанциєю. В справах від 300 до 500 іде справа до трибуналу, а звідси до найвисшого суду. Внесеня сї принято.

Російский наслідник престола має завтра приїхати до Даршштадту а відтак поїде звідси до Вісбадену, де разом з своєю судженою буде на православнім богослуженю.

Праса російска занепокоїла ся дуже послідними побідами Япану і взиває правительство, щоби оно старало ся всїма силами недопустити до того, щоби Япан заняв Корею.

Послідні вибори в Болгариї мають той наслідок, що в болгарскім кабінеті настала кріза. Міністри Радославов і Тончев мали вже вчера подати ся до дімісиї. Після новійших вістий лиш дімісия міністра Тончева єсть певна.

Новинки.

Львів дня 27 вересня.

— **Є. ц. і к. Високість Найд. Архикнязь Леопольд Сальватор**, полковник 24. полку у Львові, перенесений до 13. полку артилериї корпусної у Загребі.

— **Іменованя.** П. Намістник іменував лікарями повітовими I кляси докторів: Меч. Дембовского, Ґуст. Біляньского, Ореста Литвиновича і Володислава Чижевича; а лікарями II кляси: Івана Беднарского, Филипа Шмідта, Евгенія Ляховича, Адольфа Куна, Осипа Петерса, Осипа Фрідберґа, Івана Опіньского, Вал. Момидловского, Вол. Венґриновского і Осипа Шайну. — Ґеометром свіденцийним в IX клясі ранґи іменований Кароль Костик; а ґеометрами в I клясі ранґи іменовані: Осип Радецкий, Кароль Тилька, Осип С. Желеский, Тадей Поникло, Антін Герцушкевич, Лев Віржейский, Леопольд Дадей і Каспер Курек.

— **Перенесеня.** П. Намістник переніс лікарів: Зенона Фридмана з Гусятина до Львова при Намістництві, Евгенія Ляховича з Решова до Скалата, і асистентів: Волод. Погорецкого зі Скалата до Гусятина, Тадея Теодоровича зі Станіславова до Решова. Др. Володимир Щепаньский призначений до служби при старостві в Ропчичах. — Дирекция почт перенесла офіциялів почт. Евгенія Едварда Гервіого зі Львова до Чорткова а асистентів: Ів. Краєвского з Чорткова до Городка, Вол. Матковского зі Львова до Скали і Ферд. Люстґартена зі Скали до Станіславова. Офіциали почтові: Альойзий Харанц перенесений з Тернополя до Калуша, Едм. Людвик Ґнединґер зі Львова до Тернополя, Людвик Гохляйтнер з Калуша до Дуклї, а асистент почт. Стан. Фідерер зі Станіславова до Бучача.

— **З вистави.** Реставрация французка Ґерарда вже замкнена. — Вистава домашних птахів і кріликів зачала ся 27 с. м. — Чотириста селян зі Збаражчини під проводом старости Кавцкого і сьвящеників звиджувало виставу сими днями. — Льоси виставові можна купувати до 16 жовтня. Тоді будуть їх витягати. — Після викязів урядових від початку отвореня до 25 вересня звидїло виставу 714.290 осіб.

— **Комітет будови руского театру** просить Русинів, щоби не забували про збиране грошей на будову театру. У відозві своїй каже між иншим: „Справа та стала ся популярною, нарід приняв єї за свою і дав доказ, що она лежить єму на серцю, складаючи жертви грошеві на престол вітчини. Тим чином в протягу півтора року з нічого повстав фонд народний, досягаючий суми до 20.000 зр. Фонд сей ми збираємо для будущих поколїнь, бо тепер про будову театру не можна й думати. Театр той, коли стане, може давати представленя у Львові через зиму, а літом може їздити по краю, після певного пляну, щоби найдальший закуток міг ним натішитись і поучити ся. Впрочім ми маємо в пляні зібрати фонди також на піднесене платнї артистам і на емеритуру для них, отже хочемо поставити діло на розумній і здоровій підвалині. Крім самого театру маємо ми ще инші цїли на гадцї і то так важні й красні, що нїхто їх великої важности не заперечить. Саля театральна буде в часї, вільнім від представлень театральних, служити також на концерти та збори наукові, артистичні і товариські. В будинку театральнім буде містити ся народна бібліотека, музей наших старинностий, нумізматика, образи й різьби народних артистів і т. д. Отже „народний театр" буде огнищем духового житя, котре з відси розходитись буде по цїлім краю, на весь нарід, просьвічаючи і огріваючи. Длятого, дорогі земляки, не дайте ся збити з пантелику, будьте вірні великій ідеї нашій і приложіть щиру руку до осущеня єї. Потомки будуть вас благословити, бо ми ідемо що-раз певнїйше і сьміліше до нашої красшої будучности. Без жертв не виросте ніяке поважне й велике діло".

— **Огнї.** В ночи з 8 на 9 вересня в Жидачеві вибух огонь. Тому що вітру не було, згоріла тільки одна загорода і дві шопи. Шкода 1200 зр. була обезпечена лише на 350 зр. — В Черемхові в Коломийщині дня 5 с. м. згоріла загорода Дмитра Остапова, причім в огни спалила ся двомісячна дитина. — В Кропивнику коло Мизуня старого згоріла тому місяць церков, в котру грім ударив. Шкода виносить 2400 зр. а була обезпечена на 1200 зр. — В Журавичках в ярославскім повіті дня 17 с. м. в ночи був огонь. Згоріла стодола Яцка Гайдука разом

многі і живописні монастирі та доми, що любують ся в стилю сімнайцятого столїтя, а все те разом окружене як би вінцем найкрасших дерев. Дальше перед містом видніє ся порт, для котрого сама Етна усипала природні греблї, засипавши часть з него підчас страшенного вибуху в 1669 р., коли то засипала чотирнайцять сїл і місточок, коли згинуло вісїмнайцять тисячів[4]) людий та коли розлило ся по цїлій охрестности мілїярд кубічних метрів ляви.

Що Етна в нашім столїтю дає менше знати о собі, то мабуть для того, що она потребує тепер трохи спочинку. Від початку християньского численя лїт було не менше лиш трийцять вибухів Етни. Що Сицилія при тім не розлетїла ся, то хиба лиш для того, що она в споді кріпко держить ся. А треба ще й то увзглядинити, що вулькан зробив собі не лиш один кратер; він вибухає, де і коли єму сподобаєсь. Гора розпадає ся там, де в нїй пре огниста струя, а через зроблений отвір бухає лява, що збере ся по боках гори. Отсе й та причина, що на горі поробило ся множество маленьких вульканів, ось як ті Монте Россі, що зробили ся 1669 р. до трох місяців з піску та жужлїв і дійшли до висоти 137 метрів; дальше кратери Фрументо, Сімоні, Сторнельо і Крісінко. Они виглядають як ті дзвіночки, позавішувані доокола церковної банї, а до них прилучають ся ще й товариші з вибухів з 1809, 1811, 1819, 1838, 1852, 1865 і 1879 р., котрі так повертїли боки головного стіжка, що він виглядає як решето.

Коли переїхали через місточко Бельведере, взяв ся провідник коротшою стежкою, щоби дістати ся на дорогу, що іде до Трамествєрі, а відтак до Нїкольозі. То все ще перша, урожайна полоса гори, що тягне ся аж до сего місточка, отже до висоти двох тисячів сто двайцять стіп. Була може четверта година сполудня, коли показало ся Нїкольозі, а подорожним не приключила ся була ще досі нїяка пригода на цїлім, пятнайцять кільометрів довгім шляху, що вже відділяв їх від Катаниї; не виділи нїгде анї вовків, анї диків. До Каса Інґлезе мусїли ще їхати добрих двайцять кільометрів.

— Доки Ваша Сьвітлість схотять тут задержати ся? — спитав провідник.

— Як найкоротше, — відповів доктор — так, щоби ми вечером о девятій годині могли станути в Каса Інґлезе.

— Може сорок мінут?

— Добре, нехай буде сорок мінут.

То було досить часу, щоби тут добре дещо перекусити в котрійсь із тих двох гостинниць, що виглядають трохи лїпше як звичайні льоканди на Сицилії. То вже треба признати тим трьом тисячам мешканців, які разом з множеством дїдів живуть в Нїкольозі. Тут можна вже дістати й кусень козини та овочів: винограду, помаранч, ґранатових яблок та вина із Сан Плячідо, котре виробляють коло Катаниї; в Італії єсть богато більших міст, як Нїкольозі, а в неоднїй їх гостинници не дістали би того, що тут.

Ще перед пятою годиною сїли доктор і Петро та їх провідник на мули і поїхали дальше в гору другою, лїсовою полосою. Там вже нема тілько деревини, як би то можна догадувати ся того із самої назви, бо й там, як всюди, рубають та нищать ліси, а незадовго й слїд по них загине. А всеж-таки ростуть тут денеде купками вздовж струй застиглої ляви або понад берегами провалів дуби, буки і фіґові дерева з чорним листєм, а відтак трохи висше, де вже холоднїйший воздух, сосни, ялиці і берези; там же, де попіл помішає ся з землею, виростають і корчики папороти, мальва та жостелини і творить ся густа мурава.

Вечером о осьмій годині станули вже доктор і Петро у висоті трьох тисячів метрів, майже там, де єсть границя вічного снїгу. На убочах Етни лежить така маса снїгу[5]), що коли-б єго розстелити, то можна би ним вкрити безпечно цїлу Італію і Сицилію.

Тепер прийшли вже в полосу чорної ляви, попелу та жужлїв, що тягне ся по тамтім боцї величезного, подовгастого круглого провалу.

[4]) Після А. дель Торре згинуло підчас вибуху Етни в 1669 р. аж 26.000 людий. В тім роцї плила величезна струя ляви аж до Катаниї, а коли вже доходила до мурів бенедиктиньского монастиря, перепуджений нарід побіг з плачем до церкви і виніс звідтам статую сьв. Агати, патронки міста, заслонену густим, білим вельоном та станув з нею коло мурів загроженого монастиря. Тогди — так розповідають собі нинї — сам архієпіскоп з Катаниї здоймив вельон із статуи сьвятої та держав єго против струї; лява тогди завернулась і поплила у море. З найновійших часів звістні два вибухи Етни: в 1886 і 1892 р. В сїм послїдним роцї плили з осередного кратеру дві струї ляви; одна з них була 300 метрів широка а 5 метрів висока і знищила цїлу охрестність коло місцевости Черві, а друга трохи менша, спалила цїлий ліс каштанів та богато винниць і збіжа в поли.

[5]) Етна доставляє снїгу і леду не лиш для цїлої Сицилії, але й для Мальти, а катаньский епіскоп, на котрого рахунок продають сніг з Етни, потрібний для роблення холодних напитків, має з него річно 15 до 18 тисячів лїр (7 до 9 тисячів зр.) доходу.

біжем. Шкода виносить 1000 зр. і не була обезпечена. Того самого дня в полудни повстав в Кукавичках другий огонь, котрий підложила мабуть Мария Круль під хату Войтіха Круля. Погоріло пять господарів і з димом пішло звиш 4000 зр. Підозріну Марию Круль увязнено. — Дня 16 с. м. вечером в Плугові в Золочівщині на фільварку Александрівці вибух огонь, котрий спалив стодолу, шопу, стайню і шпихлір, все вартости 5000 зр., кромі того збіже і знаряди господарскі посесора, котрий стратив би 13.000 зр., як би не був обезпечений. Огонь повстав мабуть з неосторожности. — В Самборі дня 16 вересня с. р. пізним вечером згоріло 14 загород на передмістю Замійскім. Сильний вихор розкидав головні і іскри за стріхи і огонь ширив ся з невиданою скоростию. Войско разом зі сторожею войсковою старало ся недопустити огонь до міста. Шкода 10.000 зр. була обезпечена лише на 4450 зр. О підложене огню підозрівають властительку реальности Анну Матловску, котру увязнено. — В Скоморохах в Тернопільщині дня 16 с. м. згоріло 8 загород селяньских, вартости до 10.000 зр. Огонь вибух на обійстю Фелікса Кейзи.

— В Бориславі в копальни Бургер, робітник Осип Деревняк з Блажова упав в закіп з висоти 60 метрів і то в хвили, коли его витягали з закопу. Упавши зломив собі Деревняк обі ноги і потовк ся тяжко на цілім тілі. Его завезено зараз до шпиталю.

— На поли в Ляцку донька господаря Ева Мальховска, 9-літна дівчинна, пасла худобу дня 18 с. м. і розложила собі огонь. Вітер був сильний, огонь перекинув ся на одежу Мальховскої, від чого одежа заняла ся. Налякана смертельно дівчинка стала втікати до дому; тоді огонь обняв єї цілу і попарив так страшно, що дня 19 с. м. померла.

— Добрий адвокат. Атеньскі газети оповідають такий перший виступ одного молодого адвоката. В сали засідань сидів той адвокат і ждав на свого першого кліента, котрого мав боронити. Президент каже до него: „Сей обжалований не мае оборонця. Може ви на перший почнаток возьмете его в оборону“. Адвокат згодив ся, лише просив, щоби позволено ему поговорити кілька хвиль в окремій комнаті з обжалованим. Президент позволив і сказав: „Маю надію, що дасьте ему найлучшу раду, яку тільки можете дати“. — Буду старати ся — відповів адвокат, і пішов з обжалованим до сусідної комнати. По хвили вернув адвокат сам один. Де обжалований? — питають его. „Обжалований утік вікном“ — відповідае адвокат. — Що? — дивуе ся президент, а на се адвокат: „Я зробив після вашої інструкциї і дав обжалованому як найлучшу раду“.

— 60.000 зр. виносить головна виграна львівскої льотериї виставової. Звертаемо увагу наших поважаних читачів на се, що тягнене відбуде ся вже 16 жовтня.

Всячина.

— Що їдять Віденці? Чим несовістні торговельники годують людий — а так діє ся не лиш у Відни, але й у нас — можна побачити із слідуючого. Інститут для розсліду поживи і напитків у Відни видав тепер свое справоздане, в котрім сказано, що інститут зробив за рік 598 проб поживи і напитків а з них 224 були дуже поучаючі, бо показали, що їдять Віденці. „Пиво здоровля“, призначене для мамок і панночок було зроблене з рожків. Коняк і рум були зовсім штучні. Макаран, що у Відни его так люблять, був замість з яйцями змішаний з жовтою фарбою, котра робить ся з теру. Масло „сьвіже“ і топлене, котре спродавано за правдиве, було на ріжні способи змішане з марґариною (штучним маслом з лою). Смалець був перемішаний з водою і лугом. Оцет, правдивий винний оцет, коло вина і не стояв; за то в нім була н. пр. паприка. До фарбованя віктуалів уживають у Відни фарб, що роблять ся з теру (мази з вугля камінного), або лякеру з ростинних красок з домішкою металевих їдовитих красок. В муштарді було олово і цина. В „крахері“ (вода содова з соком малиновим) була замість малинового соку фарба з теру і вода заперфумована штучним етером, отже з малин не було там і сліду. Перець був фалшований зернятами оливок; цинамон мякишами, якимись корами і фарбою охром, а до шафрану був домішаний тертий камінь, званий швершпатом. До дріжджів була домішана мука бараболяна. Мід (названий „старий мід мадейра“) був заправлений бараболяним цукром. А вже каву фалшують на преріжні способи: Перший голяндский екстракт з кави — то була палена мелясса (відпадки при фабрикациї цукру). Найлучша фіґова кава здоровля то була мука з грушок і камінців. Сто-ґульденова кава фіґова — то були товчені зернята сливок. Кава епіскопска складала ся з жита, троха кави і богато кукілю. До того кожда кава фіґова була скроплювана, щоби більше важила. Мука житна була мішана з ячмінною і кукурузяною та з насінем хабузя. В муці находила ся часто плісень і черваки мучні. Молоко було підпущене водою, без сметанки і фальшоване ріжно. В однім молоці найдено богато соди, в другім білі червачки. Віск, який тільки попав ся в руки, все був фальшивий. Вино було дуже часто мішане з водою, а ще частійше винограду і не бачило.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Будапешт 27 вересня. Комісия палати панів приняла в загальній і специяльній дебаті проект закона о рецепциї жидів і о вірі дітий. При сій нагоді вказав міністер просьвіти на заслужених для культури жидів а міністер справедливости вказав на то, що згадані проекти суть лиш наслідками горожаньскої рівноправности.

Рим 27 вересня. Редактора ґазети Moniteur de Rom, францускopo опата Монтенні, видалено з Італії за его безустанні напасти на устрій державний і краеві закони.

Фльоренция 27 вересня. В якімсь дворі поза містом знайдено дві бомби і прилади до робленя бомб. Арештовано трох людий.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1894, після львівск. год.

Відходять до

	Поспішний		Особовий			
Кракова	3·00	10·46	5·26	11·11	7·31	—
Підволочиск	6·44	3·20	10·16	11·11	-	—
Підвол. Підзам.	6·58	3·32	10·40	11·33	-	—
Черновець	6·51		10·51	3·31	11·06	—
Стрия	—		10·26	7·21	3·41	7·45
Белзця	—		9·56	7·21	-	—

Приходять з

	Поспішний		Особовий			
Кракова	3·08	6·01	6·46	9·36	9·36	—
Підволочиск	2·48	10·06	6·21	9·46	—	—
Підвол. Підзам.	2·34	9·4	9·21	5·55	--	—
Черновець	10·16	-	7·11	8.13	1·03	—
Стрия	—		9·23	9·10	12·46	2·3
Белзця	—		8·24	5·21	—	-

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

В інформацийнім бюрі ц. к. австр. зелізниц державних у Львові ул. Третого Мая ч. 3. (Готель Імперіяль) продае ся білети полосові і окружні, пляни їзди і тариф у форматі кишеневім і дае ся інформациї в справах тарифових і перевозових. У тім бюрі, а також у такім самім бюрі у Відни (I. Johannesgasse 29) уділяе ся устних або письменних пояснень в справах служби на ц. к. австр. зелізницях державних. О скілько підручники зазваляють, можна тамже засягнути інформаций що до решти австро-угорских і заграничних зелізниць.

Час подаемо після годинника львівского; він різнить ся о 35 мінут від середно-европейского (зелізничого): коли на зелізници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 35 мін.

званого Валь дель Бове [6]). Треба ще було перебрати ся через височезні трахітові та базальтові скали, що піднимають ся на яких тисяч метрів високо, а котрим доси ще ні бурі ні вітри не могли нічого вдіяти.

Перед ними підоймав ся в гору властивий вершок вулькану, доокола котрого де яке дрібненьке зілячко творило ще зелений вінець. Отся осередочна гора, то радше ціла купка горбів, котра виходить остаточно в кінчик, котрий сягає аж до висоти трох тисячів триста пятнайцять метрів понад море.

Там вже дрожала земля під їх ногами. Від того, що гора в середині горить і кипить в ній лява, то й ціла Етна дрожить, а то дроження даесь навіть і там почути, де земля вкрита снігом. Вітер гнув смугами сіркової пари, що піднимала ся місцями з вершка, аж до самого его споду, а на білу, сніґову покриву спадав цілий град дрібних жужлів, що розжарені, як вуґле, шипіли та погасали в снігу.

Студінь була вже велика, кілька степенів понизше нулі, а віддихати було дуже трудно задля того, що воздух в такій висоті був рідкий. Они мусіли добре загорнути ся в свої плащі. Острий вітер дув в лице шпильочками леду, котрі здував з землі. Із сеї висоти можна було понизше огнем дихаючого горла, в котрім виднїло ся справдішне огненне море, побачити ще й другі, поменші кратери, сіркові челюсти і чорні каглі, крізь котрі в споді видко було розжарену ляву. Заздно було чути якийсь шум та гуркіт, мов би то надходила буря, або як коли-б то шумів паровий котел, коли отворять вентиль і пускають з него пару.

Однакож не було обави, що настане вибух. То лиш так гуділо та гуркотіло в горішнім кратері, а від того й вершок так тріскав.

Настала девята година. На небі засьвітили ся міліярди зірок, котрі ніби ще яснійше сьвітили тут у рідкім воздусі. Сходячий місяць купав ся на заході у филях еольского моря. На якій иншій горі, де не було би горіючого вулькану, був би се справді величавий вид серед так тихої ночи.

— Чей вже незадовго станемо на місци? — спитав доктор.

— Онтам вже Каса Інґлезе — відповів провідник і показав на мур, з двома вікнами і дверми, котрі вправне его око доглянуло на пятьдесять кроків перед собою, а на чотириста двайцять і вісім метрів понизше осередного вершка. Була то хата, виставлена в 1811 р. анґлійскими офіцирами на площи, званій Піяно дель Ляґо, котру утворила лява.

Ту хату, звану також Каса Етнеа, удержував через довший час своїм коштом брат ученого ґеольоґа Гемелляро, а недавно тому направлено єї коштом клюбу альпейского. Недалеко від неї сторчали серед темноти якісь розвалини, походячі з римских часів, котрі названо „вежею фільософів“. Кажуть, що з того місця кинув ся в кратер Емпедоклес [7]). По правді сказавши, то треба таки немало фільософії до того, щоби перебути вісім днів на сім самотнім місци і можна зрозуміти, для чого аґриґентский фільософ в такий спосіб зробив конець свому житю.

(Дальше буде).

6) Валь дель Бове есть то первістний кратер на вершку Етни, посеред котрого зробив ся другий, теперішний вершок гори.

7) Емпедоклес, грецкий фільософ, родом з міста Аґриґенту на Сицилії, жив около 430 р. перед рожд. Хр. Кажуть, що він мешкав через якийсь час в згаданій вежи.

За редакцию відповідае **Адам Креховецкий.**

КОНТОРА ВИМІНИ
ц. к. упр. гал. акц.
БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

купує і спродає

всякі ефекти і монети

по курсї деннім найдокладнїйшім, не числячи жадної провізиї

Яко добру і певну льокацію поручає:

$4\frac{1}{2}\%$ листи гіпотечні
5% листи гіпотечні преміовані
5% листи гіпотечні без премиї
$4\frac{1}{2}\%$ листи Тов. кредитового земс.
$4\frac{1}{2}\%$ листи Банку краєвого
$4\frac{1}{2}\%$ пожичку краєву галицку

4% пожичку пропінацийну галицку
5% „ „ буковиньску
$4\frac{1}{2}\%$ пожичку угорскої желїзної дороги державної
$4\frac{1}{2}\%$ пожичку пропінацийну угорску

4% угорскі Облигациї индемнїзацийні,
котрі то папери контора виміни Банку гіпотечного всегда купує і продає
по цїнах найкористнїйших.

Увага: Контора виміни Банку гіпотечного приймає від Вп. купуючих всякі вильосовані, а вже платнї місцеві папери цїнні, як також купони за готівку, без всїлякої провізиї, а противно замісцев лишень за відтрученєм коштів.

До ефектів, у котрих вичерпали ся купони, доставляє нових аркушів купонових, за зворотом коштів, котрі сам поносить. 40

Велика Львівска Льотерия Виставова | Тягненє невідклично 16 жовтня.

Головні виграні

60.000 зр. 10.000 зр. 5.000 зр.

в готівцї по потрученю лише 10%

Львівскі льоси виставові по 1 злр.

поручає

М. Йонас, Корман і Файґенбавм. Х. Верфель.

ГАЛИЦКИЙ БАНК КРЕДИТОВИЙ

почавши від 1 лютого 1890 поручає

4% Асигнати касові

з 30 дневним виповідженєм

$3\frac{1}{2}\%$ Асигнати касові

з 8 дневним виповідженєм, всїже згодячі ся в обіві

$4\frac{1}{2}\%$ Асигнати касові

з 90 дневним виповідженєм, будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4 проц. з дневним терміном виповідженя.

Львів, дня 31 січня 1890. 41 Диренция.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

ВІДЕНЬСКА ФАБРИКА АМАЛІЇ

поручає

найновійше патентоване начинє кухонне з вні ґальванїчно нїкльоване, у внутрі повлечене чистою і дуже тревалою емалїєю.

До набутя у Івана Шумана у Львові

площа Бернардиньска і у всїх більших торговлях зелїза.

С. Кельсен у Відни

поручає

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні уряджения купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів ГАМЕЛЬ і ФАЙГЕЛЬ Коперніка 21.

На жадане висилає ся катальоґи.

З друкарні В. Ловиньского під зарядом В. І. Вебера.